

ISURIAREN ITZALAK

Peruko Repsolen petrolio-isuritik bi urtera, ez garbiketarik ez konponketarik

Mare Doricum ontzia 2022ko urtarri-laren

15ean petrolio gordina husten ari zen Repsolen jabetzakoa den La Pampilla findegian, Lima-ko erdigunetik 30 kilometrotara. Arratsalde horretan, zamaontziari eusten dion buia bateko txikota eten zen. Ontziaren mugimenduak isuria eragin zuen urpeko tutuan. Guztira, 12.000 petrolio upel isuri ziren, 2.100 tona hidrokarbuo baino gehiago.

Peruko agintariek gertakari hori herrialdeko historia hurbileko hondamendi ekologikorik handiena izan zela azpimarratu zuten, bertako biztanleengan, itsas ekosiste-

 KUTSADURA / Ibai AZPARREN

Duela bi urte, Peruk bere historia hurbileko hondamendi ekologiko suntsitzaileenetako bat jasan zuen: 12.000 upelen isuria Ventanillan, Repsolen jabetzakoa La Pampilla findegian petrolio-ontzi bat deskargatzeko operazioetan. Enpresak ez ditu bere erantzukizunak bere gain hartzen, hainbat erakunderen arabera.

metan eta herrialdeko ekonomian izandako ondorio latzengatik. Hondamendia gertatu eta bi urte baino gehiagora, kaltetutako milaka familiak ez dute bidezko konpentsaziorik jaso isurketaren inpaktu izugarria arintzeko. Haren ondorioak oraindik ere

12.000 upel isuri ziren Peruko kostaldean, 2.100 tona hidrokarbuo baino gehiago.
Hidalgo CALATAYUD | EUROPA PRESS

hautematen dira, eta ziurgabetasunak dirau, kostaldea eta bere bizi baldintzak noiz berreskuratuko diren zain.

Oxfam Intermonek, Greenpeace, Peruko CooperAcción eta Elkartasunaren aldeko Aliantzarekin batera, isurketaren ondoren Repsolen urrake-

tak zehazten dituen "Las cinco respuestas pendientes de Repsol" txostena argitaratu du. Baina ez dira enpresaren arduragabekeria salatu duten erakunde bakarrak; arrantzaleen kolektibo askok eta kaltetutako beste talde batzuek salatu dute ez dela egon konpentsazio-bide eraginkorrik eragindako kalteengatik. Erakunde eskudunen pasibotasuna kritikatu dute, eta itsas hondan eta iristeko zailak diren eremuetan hondamenaren geldikinek jarraitzen dutela ohartarazi dute.

Ildo horretan, Pogust Goodhead nazioarteko abokatu enpresak Hagako Auzitegian Repsolen aurkako salaketa jarri du, eta 1.272 milioi dolarreko konpentsazioa eskatu dio petrolio-enpresari. Izan ere, Repsolek baieztatu du biktimen %98 konpentsatu dituela, baina abokatuen arabera, akordio horiek biktimentzat kaltegarriak diren baldintzetan egin dira, judizioz kanpoko prozesuetan, hain zuzen ere.

Oxfamen aburuz, konpentsazio-zenbatekoak, enpresarekin sinatutako akordioetan, 50.000 eta 70.000 sol artekoak dira -100.000 Repsolen arabera-, eta ordainketa bakanak. Horrek esan nahi du familiek jaso beharko luketenaren %25 inguru dela, CooperAcción-en azterlanaren arabera.

Gainera, abokatuek salatu dute, proiektu sozialak sustatu arren, Repsolek ez duela kontuan hartu petrolio-isuriaren ondorioz milaka pertsonak bizirauteko baliabideak galdu dituztela. Eta ozeanoa garbitzeko milaka milioi inbertitu dituztela dioten arren, Ingurumen Ebaluazio eta Fiskalizazio Erakundearen (OEFA) eta Ingurumen Ministerioaren (MINAM)

isun ugari jaso ditu enpresak, isuriari erantzun desegokia eman diolako eta kalteak arintzeko kudeaketa eskasa egin duelako.

KALTEAK ETA ERANTZUKIZUNA

Peruko Herriaren Defendatzai-learen datuen arabera, petrolioaren isuriak 10.000 familia baino gehiagoren bizitza baldintzatu du. Hala ere, Stichting Environment and Fundamental Rights GKEen eta Pogusten kalkuluen arabera, 34.000 pertsona dira kaltetuak, batez ere artisau-arrantzaleak, baina baita merkataria eta itsasoarekin eta turismoarekin lotutako beste lanbide batzuetako langileak ere, diru-sarreraren iturria galdu zutenak.

Giza inpaktuaz gain, kaltetutako eremuak Humboldtaren Korrontearen Itsas Ekosistema Handiaren zati dira. Andeatoko herrialdeko ekosistema horrek dibertsitate biologiko handia du, eta plankton-ugaritasunak arrain, molusku eta krustazeo ugari erakartzen ditu. Eskualde hau funtsezkoa da migratzaileko eta pelikanoa, zanga eta ubarroia bezalako hegaztien bizileku iraunkorrerako, baita itsas otsoa bezalako ugaztuenentzat ere.

2022an, Peruko Basoko eta Basafaunako Zerbitzu Nazionalak (Serfor) 7 milioi sol baino gehiagoko isuna ezarri zion Repsoli, ehunka espeziimen hil zirelako, arrisku larriaren zeuden espezieak barne, hala nola itsas igaraba eta Humboldtaren pinguinoa. Gainera, Kely Alfaro ekonomialariaren ardurapean dagoen CooperAcción enpresaren azterlan baten arabera, 31 arrantzale-espezie kaltetu ziren guztira, enpresa espainiarrak 2023ko martxotik apirilera arrantzale-elkarteekin izanda-

ko elkarriketa-mahaian aurkeztutako zifraren ia bikoitza.

2023ko martxoan, Peruko Errepublikako Kongresuaren Osoko Bilkurak txosten bat onartu zuen, petrolio-isuria eragin zuten enpresa pribatuetako eta erakunde publikoetako kargudunen eta funtzionarioen ekintzei buruzkoa. Txosten horretan ondorioztatzen denez, nahikoa zantzu daude Repsolek 2022ko isurian izan zuen erantzukizunaren inguruan, bai findegiko instalazioak gaizki mantentzeagatik, bai petrolio deskargatzeko eragiketetan izandako jardunbide txarreatatik.

Beraz, Oxfam Intermon-en arabera, petrolio-enpresa da duela bi urteko petrolio isurketaren zuzeneko erantzule nagusia. Hala eta guztiz ere, eragindako biktimen identifikazioari, kalteen ebaluazioari eta horien konpentsazioari dagokienez, erakundearen

Hondamendi ekologikoaren ondoren Caverro hondartzan egin ziren petrolio-isuriaren garbiketa lanak.
Gian MASKO | EUROPA PRESS

txostenak adierazten du erantzukizuna bai petrolio enpresari bai Peruko Estatuari dagokiela.

OXFAM-EN GALDERAK

Isuriak eragindako gizarte- eta ingurumen-kaltea berrezartzeko eta Repsolek hondamendi horren aurrean izan duen erantzun eskasa azaltzeko, erakundeak "Las cinco respuestas pendientes de Repsol" txostena aurkeztu zuen urtarrilean. Aurtengo maiatzaren 10ean egindako Repsoleko Akziodunen Batzarrean, petrolio-konpainiako akziodun batek bere partaidetza delegatu zuen eta Oxfam Intermonek parte hartu ahal izan zuen.

Bertan, Nerea Basterra Oxfam-eko Desberdintasuneko eta Sektore Pribatuko arduradunak txostenean oinarritutako bost galdera egin zizkien akziodunei, eta bereziki, Josu Jon Imaz Repsolen kontseilari or-

dezkarari. Zehazki, kalteen eraginaren ebaluazioan eta konpentsazio-prozesuetan gardentasunik ez dagoela zailantzan jarri zuen.

Hala, Basterrak azpimarratu zuen biktimek «bidegabetzat eta inposatutzat» hartzen dituztela prozesu horiek, eta ez dituztela kontuan hartzen emakumeengan dituzten eraginak. Era berean, ingurumena biziberritzeko plan falta kritikatu zuen, eta Repsolek bere giza eskubideen aldeko politiketan aldaketak aplikatuko ote dituen galdetu.

Hain zuzen ere, Peruko petrolio isuria gertatu zenetik bi urte baino gehiago igaro direnean, Repsolek oraindik ez du argitaratu giza eskubideen eta ingurumenaren gaineko eraginak ebaluatzeko txostena. Eta erakundeek ohartarazi dute ez duela funtsezko informaziorik partekatu, hala nola kalteen inbentarioa, eragindako al-

deen identifikazioa edo konpentsazioak kalkulatzeko erabili duen metodologia.

Ingurumena biziberritzeko ekintzei dagokienez, Oxfamek adierazi du Repsolek Peruko Gobernuari aurkeztu dizkion planek ez dituztela betetzen horiek onartzeko eta aplikatu ahal izateko beharrezkoak diren irizpideak.

Lehen adierazi bezala, beste galdera batzuek konpentsazio-prozesuari heltzen zioten, honek ez baititu kontuan hartu emakumeek sufritutako ondorioak. Adibidez, itsasertzeko arrantzale gisa lotutako jarduerak zituzten emakumeek gizonen baino zailtasun handiagoak izan zituzten konpentsazioak jasotzeko, ez baitzituzten «arrantzaletzat» hartu.

REPSOLEN ERANTZUNAK

Joan den maiatzaren 10eko Repsoleko akziodunen batzarra sare sozialetan hedatu zen Imazek Greenpeace-ri emandako erantzunagatik. Enpresako kon-

tseilari ordezkariak erakunde ekologistari lobby elektrikoaren zerbitzura egotea leporatu zion, eta munduan CO2 isuriak ugartzearen «erantzule» izatea ere bai.

Imaz Peruko isuriaren inguruan ere mintzatu zen, baina Oxfamen galderei zehatz-mehatz erantzun gabe. Izan ere, azpimarratu zuenez, «Repsol ez zen Peruko istripuaren erantzule izan», eta hidrokarburoa garraiatzen zuen Mare Doricum italiarraren ontziaren mugimenduari egotzi zion errua.

«Repsolek ez du erantzukizun hori bere gain hartzen —

Ezkerrean, Petrolio- zikindutako txori bat harkaitz baten gainean, La Pampilla findegiko petrolio-isuriaren ondoren. Eskuinean, manifestari bat Repsol enpresaren bulegoan aurrean.

Hidalgo CALATAYUD - Carlos GARCIA | EUROPA PRESS

Petrolio-isuriak eragindako kutsadurak galarazi egin die familia arrantzaleei beren jardueri berriro ekitea, eta hilean 11.902 sol galdu dituzte, CooperAcciónen arabera

Isuriak bertako biztanle, itsas ekosistema eta ekonomian eragin handia izan zuen. Repsolek, findegia- ren jabe den aldetik, konpentsatzeko erantzukizuna du, Oxfamen arabera

legezko terminoetan—, baina Repsolek hasiera-hasieratik hartu zuen ardura. Peruko isuriaren lehen unetik, beharrezkoak ziren pauso guztiak eman genituen. 300 milioi dolar baino gehiago bideratu ditugu garbiketara, biziberritzera, kaltetutako eremueta-ko konpentsazioetara», adierazi zuen Imazek.

Repsoleko kontseilari ordezkariak ziurtatu zuenez, «kaltetutako eremu osoak 2022ko bigarren seihilekotik betetzen zituen ingurumen-kalitatearen estandarren gainetik, petrolio dago oraindik Ventanilla itsasoan eta Aucallama, Chancay eta Huacho hondartzetako itsas hondoa, OEFAk 2023ko abuztuan egin- dako ebaluazioaren arabera. Gainera, kaltetutako 30 bainu eta aisialdirako hondartzetatik gutxienez 25ek kutsatuta jarraitzen dute, Osasun Ministerioaren arabera.

Repsolek, gainera, dokumen- tu batekin erantzun zien

GKEei: 34 puntutan zehaztu zituen Ventanilla petrolio gor- dina isuri ondoren egindako ekintzak. «Hala ere, txostenak modu zabalean planteatutako bost galdera nagusiek Repsol- en erantzun argi eta egokirik gabe jarraitzen dute», adierazi zuen Oxfamek.

«Bere erantzunean, Repsolek hainbat gai jorratzen ditu, hala nola krisiaren kudeaketaren gardentasuna, eragindako bik- timen identifikazioa, eskaini- tako konpentsazioak eta giza eskubideen politika ezartzea. Enpresak alderdi horiei buruz-ko informazio zehatza ematen badu ere, kasu askotan bere baieztapenek txosteneko aur- kikuntzekin eta kaltetutako pertsonen errealitatearekin ez dute bat egiten», nabarmendu zuen erakundeak.

Hala ere, Oxfamek positibo- tzat jo du Repsolek «atea ireki- ta» izatea, elkarriketarekin jarraitzeko, Peruko historiako ekoizidiorik larrienetako baten biktimak konpentsatzeko eta garbiketak burutu ahal izateko.